

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА ОБЩИЯ СЪД (трети състав)

11 юли 2014 година *

„Конкуренция — Картели — Пазар на парафинови восъци — Пазар на суров парафин — Решение, с което се установява нарушение на член 81 ЕО — Определяне на цените и разпределяне на пазарите — Насоки относно метода за определяне на размера на глобите от 2006 г. — Продължителност на нарушението — Равно третиране — Пропорционалност — Пълен съдебен контрол“

По дело T-540/08

Esso Société anonyme française, установено в Курбьовоа (Франция),

Esso Deutschland GmbH, установено Хамбург в (Германия),

ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA, установено в Антверпен (Белгия),

Exxon Mobil Corp., установено в Уест Трентън, Ню Джърси (Съединени американски щати),

представявани от R. Subiotto, QC, R. Snelders, L.-P. Rudolf и M. Piergiovanni, адвокати,

жалбоподатели,

срещу

Европейска комисия, представлявана от F. Castillo de la Torre, в качеството на представител, подпомаган от M. Gray, barrister,

ответник,

с предмет искане за частична отмяна на Решение C(2008) 5476 окончателен на Комисията от 1 октомври 2008 година относно производство по член 81 [ЕО] и член 53 от Споразумението за ЕИП (преписка COMP/39.181 — Восъци за свещи) и искане за намаляване на размера на наложената на жалбоподателите глоба,

ОБЩИЯТ СЪД (трети състав),

състоящ се от: О. Czúcz (докладчик), председател, I. Labucka и D. Gratsias, съдии,

секретар: N. Rosner, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 21 март 2011 г.,

* Език на производството: английски.

постанови настоящото

Решение

Обстоятелства, предхождащи спора, и обжалваното решение

Административно производство и приемане на обжалваното решение

- 1 С Решение С(2008) 5476 окончателен от 1 октомври 2008 година относно производство по член 81 [ЕО] и член 53 от Споразумението за ЕИП (преписка COMP/39.181 — Восъци за свещи) (наричано по-нататък „обжалваното решение“) Комисията на Европейските общности установява, че жалбоподателите — Esso Deutschland GmbH, Esso Société anonyme française (наричано по-нататък „Esso France“), ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA (наричано по-нататък „EMPC“) и Exxon Mobil Corp. (наричано по-нататък „EMC“) (наричани по-нататък заедно „ExxonMobil“ или „групата ExxonMobil“), са нарушили заедно с други предприятия член 81, параграф 1 ЕО и член 53, параграф 1 от Споразумението за Европейското икономическо пространство (ЕИП), като са участвали в картел на пазара на парафинови восъци в ЕИП и на германския пазар на суров парафин.
- 2 Освен жалбоподателите, адресати на обжалваното решение са и следните дружества: ENI SpA, H&R ChemPharm GmbH, H&R Wax Company Vertrieb GmbH и Hansen & Rosenthal KG, Tudapetrol Mineralölerzeugnisse Nils Hansen KG, MOL Nyrt., Repsol YPF Lubricantes y Especialidades SA, Repsol Petróleo SA и Repsol YPF SA (наричани по-нататък заедно „Repsol“), Sasol Wax GmbH, Sasol Wax. International AG, Sasol Holding in Germany GmbH и Sasol Ltd (наричани по-нататък заедно „Sasol“), Shell Deutschland Oil GmbH, Shell Deutschland Schmierstoff GmbH, Deutsche Shell GmbH, Shell International Petroleum Company Ltd, The Shell Petroleum Company Ltd, Shell Petroleum NV и The Shell Transport and Trading Company Ltd (наричани по-нататък заедно „Shell“), RWE Dea AG и RWE AG (наричани по-нататък заедно „RWE“), Total SA и Total France SA (наричани по-нататък заедно „Total“) (съображение 1 от обжалваното решение).
- 3 Парафиновите восъци се произвеждат от суров нефт в рафинерии. Използват се за производството на продукти като свещи, химикали, гуми за превозни средства и автомобилни продукти, както и в промишленото производство на каучук, опаковки, лепила и дъвки (съображение 4 от обжалваното решение).
- 4 Суровият парафин е суровината, необходима за производството на парафинови восъци. Произвежда се в рафинерии като вторичен продукт при производството на базови масла от суров нефт. Освен това суровият парафин се продава на крайни клиенти, като например производителите на плоскости от дървесни частици (съображение 5 от обжалваното решение).
- 5 Комисията започва своето разследване, след като с писмо от 17 март 2005 г. Shell Deutschland Schmierstoff я уведомява за съществуването на картел, като подава искане за освобождаване от глоби по смисъла на нейното Известие относно освобождаване от глоби и намаляване на глоби в случаите на картел (ОВ С 45, 2002 г., стр. 3) (съображение 72 от обжалваното решение)
- 6 В съответствие с член 20, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 [ЕО] и 82 [ЕО] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167), на 28 и 29 април 2005 г. Комисията извършва проверки на място в помещенията на „H&R/Tudapetrol“, ENI, MOL, както и в помещенията, принадлежащи на дружествата от групите Sasol, ExxonMobil, Repsol и Total (съображение 75 от обжалваното решение).

- 7 На 29 май 2007 г. Комисията изпраща изложение на възраженията до посочените в точка 1 по-горе дружества, сред които са и жалбоподателите (съображение 85 от обжалваното решение). С писмо от 21 август 2007 г. жалбоподателите отговарят на изложението на възраженията.
- 8 На 10 и 11 декември 2007 г. Комисията провежда устно изслушване с участието на жалбоподателите (съображение 91 от обжалваното решение).
- 9 С оглед на доказателствата, с които разполага, в обжалваното решение Комисията приема, че адресатите — представляващи по-голямата част от производителите на парафинови восъци и суров парафин в рамките на ЕИП — са участвали в извършването на едно-единствено сложно и продължено нарушение на член 81 ЕО и член 53 от Споразумението за ЕИП на територията на ЕИП. Нарушението се е изразило в споразумения или съгласувани практики за определяне на цените и за обмен и оповестяване на чувствителна от търговска гледна точка информация относно парафиновите восъци. Колкото до RWE (впоследствие Shell), ExxonMobil, MOL, Repsol, Sasol и Total, нарушението, засягащо парафиновите восъци, се е отнасяло и до разпределянето на клиенти или пазари. Освен това извършеното от RWE, ExxonMobil, Sasol и Total нарушение е засягало и суровия парафин, продаван на крайните клиенти на германския пазар (съображения 2, 95, 328 и член 1 от обжалваното решение).
- 10 Неправомерните практики са се прилагали по време на антиконкурентни срещи, наричани „технически срещи“ или понякога срещи „Blauer Salon“ от страна на участниците, и по време на „срещите за суровия парафин“, посветени конкретно на въпросите относно суровия парафин.
- 11 Наложеният в разглеждания случай глоби са изчислени въз основа на Насоките относно метода за определяне на глобите, налагани по силата на член 23, параграф 2, буква а) от Регламент № 1/2003 (ОВ С 210, 2006 г., стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 4, стр. 264) (наричани по-нататък „Насоките от 2006 г.“), които са в сила към момента на съобщаване на изложението на възраженията на споменатите в точка 1 по-горе дружества.
- 12 Обжалваното решение съдържа по-специално следните разпоредби:

„Член 1

Изброените по-долу предприятия са нарушили член 81, параграф 1 [ЕО] и от 1 януари 1994 г. — член 53 от Споразумението за ЕИП, като през посочените периоди са участвали в непрекъснато споразумение и/или съгласувана практика в сектора на парафиновите восъци на общия пазар, а от 1 януари 1994 г. — и в ЕИП:

[...]

Esso Deutschland GmbH: от 22 февруари 2001 г. до 20 ноември 2003 г.;

Esso Société anonyme française: от 3 септември 1992 г. до 20 ноември 2003 г.;

ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA: от 30 ноември 1999 г. до 20 ноември 2003 г.;

Exxon Mobil [Corp.]: от 30 ноември 1999 г. до 20 ноември 2003 г.;

[...]

По отношение на предприятията, изброени по-долу, за посочените периоди нарушението засяга и суровия парафин, продаван на крайни клиенти на германския пазар:

[...]

Esso Deutschland GmbH: от 22 февруари 2001 г. до 18 декември 2002 г.;

Esso Société anonyme française: от 8 март 1999 г. до 18 декември 2002 г.;

ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA: от 20 ноември 1999 г. до 18 декември 2002 г.;

Exxon Mobil [Corp.]: от 20 ноември 1999 г. до 18 декември 2002 г.;

[...]

Член 2

За посоченото в член 1 нарушение се налагат следните глоби:

ENI SpA: 29 120 000 EUR;

Esso Société anonyme française: 83 588 400 EUR,

от които поотделно и солидарно с

ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA и ExxonMobil [Corp.]: 34 670 400 EUR, от които поотделно и солидарно с Esso Deutschland GmbH: 27 081 600 EUR;

Tudapetrol Mineralölerzeugnisse Nils Hansen KG: 12 000 000 EUR;

Hansen & Rosenthal KG поотделно и солидарно с H&R Wax Company Vertrieb GmbH: 24 000 000 EUR,

от които поотделно и солидарно с

H&R ChemPharm GmbH: 22 000 000 EUR;

MOL Nyrt: 23 700 000 EUR;

Repsol YPF Lubricantes y Especialidades SA поотделно и солидарно с Repsol Petróleo SA и Repsol YPF SA: 19 800 000 EUR;

Sasol Wax GmbH: 318 200 000 EUR,

от които поотделно и солидарно със

Sasol Wax International AG, Sasol Holding in Germany GmbH и Sasol Limited: 250 700 000 EUR;

Shell Deutschland Oil GmbH, Shell Deutschland Schmierstoff GmbH, Deutsche Shell GmbH, Shell International Petroleum Company Limited, The Shell Petroleum Company Limited, Shell Petroleum NV и The Shell Transport and Trading Company Limited: 0 EUR;

RWE-Dea AG поотделно и солидарно с RWE AG: 37 440 000 EUR;

Total France SA поотделно и солидарно с Total SA: 128 163 000 EUR“. [неофициален превод]

Сливането Exxon-Mobil и вменяване на отговорността за нарушението в обжалваното решение

- 13 На 30 ноември 1999 г. Exxon Corp. придобива Mobil Corp. и впоследствие се преименува на EMC (наричано по-нататък „сливането Exxon-Mobil“). На 6 май 2003 г. Mobil Oil Française (наричано по-нататък „Mobil France“) се влива в Esso France.
- 14 Комисията описва вменяването на отговорността за антиконкурентната дейност на различните дружества от групата ExxonMobil по-специално в съображения 348—352 от обжалваното решение:

„6.2.2 Групата ExxonMobil

(348) В раздел 4 бе установено, че през периода на участието си ExxonMobil е участвало в тайното споразумение посредством служители на Mobil [France] (и неговия [правоприемник]) и Esso Deutschland.

(349) Mobil [France] участва в картела чрез няколко свои служители от началото на нарушението [от 3 септември 1992 г.] до деня, в който дружеството преустановява съществуването си, а именно 6 май 2003 г. Esso Deutschland участва чрез свои собствени служители поне от 22 февруари 2001 г. Комисията най-напред възнамерява да държи тези дружества отговорни за прякото им участие в картела.

[...]

(351) Mobil [France] се влива в [Esso France на 6 май 2003 г. ...]

(352) Поради това [Esso France] трябва да се счита за отговорно за дейността [с антиконкурентен характер на Mobil France, извършвана преди 6 май 2003 г.].“ [неофициален превод]

- 15 ЕМРС се счита за отговорно от сливането Exxon-Mobil, тоест от 30 ноември 1999 г., тъй като е било дружество майка на Esso Deutschland и Esso France. EMC се счита за отговорно от същата дата, тъй като е било дружество майка на ЕМРС (съображения 535 и 354 от обжалваното решение).

Изчисляване на размера на наложената на жалбоподателите глоба

- 16 В настоящия случай при изчисляването на основния размер на глобата Комисията взема предвид дял от стойността на продажбите, реализирана от групата ExxonMobil в ЕИП, и след това умножава така получената сума по коефициент, отразяващ продължителността на участието в нарушението на всеки от жалбоподателите.
- 17 На първо място, Комисията определя годишната стойност на продажбите на парафинови восъци и на суров парафин. За парафиновите восъци Комисията използва приходите за периода от 2000 г. до 2002 г. на групата ExxonMobil като основа за изчисляване на средна годишна стойност. За суровия парафин Комисията използва приходите за периода от 2000 г. до 2001 г. на групата ExxonMobil като основа за изчисляване на средна годишна стойност. В резултат, за парафиновите восъци е получена сумата от 19 790 382 EUR, а за суровия парафин сумата от 1 259 217 EUR. Приложените към тези суми коефициенти за умножение във връзка с тежестта са 18 % за парафиновите восъци и 15 % за суровия парафин.

- 18 След това Комисията определя продължителността на участието в нарушението на жалбоподателите по отношение на парафиновите восъци и суровия парафин. В това отношение, що се отнася до парафиновите восъци, Комисията приема, че участието на Esso France е продължило през период, съответстващ на коефициент за умножение 11,5. За Esso Deutschland този коефициент е 3. За ЕМРС и за ЕМС е определен коефициент 4.
- 19 На второ място, въз основа на точка 25 на Насоките от 2006 г. Комисията добавя към тези суми допълнителната сума, наречена „входна такса“, съответстваща на 18 % и на 15 % от стойността на продажбите, съответно за парафиновите восъци и за суровия парафин.
- 20 На трето място, не е посочено нито едно смекчаващо или отегчаващо обстоятелство, което може да се отрази върху размера на глобата. Съответно размерите на глобите не са променени на това основание.
- 21 На четвърто място, Комисията решава, че предвид големия размер на групата ExxonMobil следва да се приложи коефициент за умножение с цел постигане на възпиращ ефект. Поради това е приложен коефициент за умножение 2.
- 22 На пето място, Комисията намалява размера на глобата със 7 % предвид предоставената от жалбоподателите информация и оказаното впоследствие от тях сътрудничество в рамките на Известието относно освобождаване от глоби и намаляване на глоби в случаите на картел. В крайна сметка размерите на глобите са определени, както следва: на Esso France е наложена глоба в размер на 83 588 400 EUR, от които 27 081 600 EUR солидарно с Esso Deutschland и 34 670 400 EUR солидарно с ЕМРС и ЕМС.

Производство и искания на страните

- 23 На 12 декември 2008 г. жалбоподателите подават настоящата жалба в секретариата на Общия съд.
- 24 Въз основа на доклад на съдията докладчик Общият съд (трети състав) решава да започне устната фаза на производството. В рамките на процесуално-организационните действия, предвидени в член 64 от Процедурния правилник на Общия съд, последният приканва страните да отговорят писмено на някои въпроси и да представят определени документи. Страните изпълняват искането в определения срок.
- 25 С писмо от 10 февруари 2011 г. Комисията иска от Общия съд от материалите по делото да бъдат изключени някои откъси от отговора на жалбоподателите на писмените въпроси. Жалбоподателите възразяват срещу това искане. С определение от 3 май 2011 г. Общият съд (трети състав) решава да се произнесе по това искане с решението по същество.
- 26 Устните състезания и отговорите на страните на поставените от Общия съд въпроси са изслушани в съдебното заседание, проведено на 21 март 2011 г.
- 27 Предвид фактическите връзки с дело T-541/08, Sasol и др./Комисия, дело T-543/08, RWE и RWE Dea/Комисия, дело T-544/08, Hansen & Rosenthal и H&R Wax Company Vertrieb/Комисия, дело T-548/08, Total/Комисия, дело T-550/08, Tudapetrol/Комисия, дело T-551/08, H&R ChemPharm/Комисия, T-558/08 ENI/Комисия, дело T-562/08, Repsol YPF Lubricantes y especialidades и др./Комисия, и дело T-566/08, Total Raffinage и Marketing/Комисия, както и с оглед на сходния характер на повдигнатите правни въпроси Общият съд решава да постанови решението си по настоящото дело едва след провеждането на съдебните заседания по посочените свързани дела, като последното от тези заседания се провежда на 3 юли 2013 г.

28 Жалбоподателите искат от Общия съд:

- да отмени частично обжалваното решение,
- да намали размера на наложената им глоба,
- да осъди Комисията да заплати съдебните разноски.

29 Комисията иска от Общия съд:

- да отхвърли жалбата,
- да осъди жалбоподателите да заплатят съдебните разноски.

От правна страна

30 В подкрепа на жалбата си жалбоподателите изтъкват две правни основания. Първото правно основание е изведено от грешка при прилагане на правото при изчисляването на основния размер на наложената на Esso France глоба, тъй като не бил отразен фактът, че преди сливането Exxon не е участвало в нарушението. Второто правно основание е изведено от погрешното — според жалбоподателите — определяне на датата на прекратяване на участието им в частите от нарушението, които се отнасят до парафиновите восъци.

31 Общият съд счита, че е уместно разглеждането на настоящата жалба да започне от второто правно основание.

По второто правно основание, изведено от грешка при прилагане на правото, за която се твърди, че е допусната при определянето на датата на прекратяване на участието на жалбоподателите в нарушението

Предварителни бележки

32 Според жалбоподателите Комисията погрешно приема, че участието им в двете първи части от нарушението, които се отнасят до парафиновите восъци, е прекратено на 20 ноември 2003 г. Те подчертават, че не са взели участие в техническите срещи, проведени след тази на 27 и 28 февруари 2003 г.

33 По този въпрос в обжалваното решение, Комисията приема следното:

„[...]

(600) ExxonMobil декларира, че последната среща, на която е присъствал един от неговите представители, е техническата среща на 27 и 28 февруари в Мюнхен. В отговор на поканата за срещата [...] на 15 януари 2004 г. от г-н [M.] от Sasol, г-н [Hu.] от ExxonMobil наред с останалото отговаря следното: „Точките от дневния ред изглеждат интересни за нашето предприятие. Струва ни се обаче, че тази група от конкуренти се събира, без да има подкрепата на търговско сдружение, и съответно няма нито структура, нито устав. Това положение ни смущава и бихме искали да предложим тези срещи да бъдат провеждани под егидата на [European Wax Federation] било в рамките на техническия комитет, било като отделен подкомитет. ExxonMobil няма да участва в тази среща при липса на подкрепа от редовно търговско сдружение“. Това електронно писмо от 20 ноември 2003 г. е изпратено на г-н [M.] от Sasol с копие до началниците на г-н [Hu.] в

ExxonMobil. Комисията няма никакви доказателства, че ExxonMobil е продължило да участва в нарушението след изпращането на посоченото електронно писмо. Комисията също така счита, че предвид изпратеното до Sasol електронно писмо (организатор на голяма част от техническите срещи) ExxonMobil публично се е разграничило от картела.

(601) Не може обаче да се приеме твърдението, че участието на ExxonMobil в нарушението е било прекратено след техническата среща на 27 и 28 февруари 2003 г. Въздържането от присъствие на срещи не е достатъчно, за да се сложи край на съответното участие. Изискваното от съдебната практика публично разграничаване се извършва едва с електронното писмо на г-н [Hu.] на 20 ноември 2003 г. Това, че въздържането му от участие в срещите не е било възприето от другите участници, и по-специално от Sasol като такова публично разграничаване, е видно от факта, че ExxonMobil е продължило да получава покани за техническите срещи и това в крайна сметка предизвикало изпращането на електронното писмо от г-н [Hu.] на 20 ноември 2003 г.“. [неофициален превод]

34 Жалбоподателите оспорват тази преценка. Те твърдят, че нито са участвали, нито са били уведомени за резултатите от техническите срещи, проведени след срещата на 27 и 28 февруари 2003 г., по време на която представителят им на техническите срещи г-н Т. официално уведомил другите участници за предстоящото му напускане на ExxonMobil, без да посочва свой заместник. Освен това нямало никакво доказателство, от което да е видно, че след командироването и впоследствие пенсионирането на г-н Т. жалбоподателите са знаели за предходното му участие в нарушението. Напротив, наличните доказателства показвали, че г-н Т. съзнателно скрил антиконкурентния характер на техническите срещи от своето ръководство и от своите колеги.

35 Въз основа на това жалбоподателите твърдят, че Комисията трябвало да определи като дата на прекратяване на участието на ExxonMobil в картела 28 февруари 2003 г. — датата на последната среща, на която г-н Т. присъствал — или поне датата 31 март 2003 г., когато е командирован в Sasol, или пък 30 юни 2003 г., когато се пенсионира.

По необходимостта от разграничаване на ExxonMobil от дейността на картела, за да се установи прекратяването на участието му в нарушението

36 Според жалбоподателите в разглеждания случай Комисията погрешно приела, че съдебната практика изисква разграничаване от дейността на картела, за да се докаже прекратяването на участието на ExxonMobil в картела.

37 Този довод обаче противоречи на съдебната практика.

38 Всъщност Общият съд приема, че до извода за окончателното преустановяване на принадлежността на предприятие към картела може да се стигне само ако то се е разграничило публично от съдържанието му (Решение на Общия съд от 27 септември 2006 г. по дело Archer Daniels Midland/Комисия, T-329/01, Recueil, стр. II-3255, точка 246 и Решение на Общия съд от 28 април 2010 г. по дело Amann & Söhne и Cousin Filterie/Комисия, T-446/05, Сборник, стр. II-1255, точка 241).

39 Следователно този довод трябва да се отхвърли.

По това как другите участници в картела възприемат твърдяното разграничаване на ExxonMobil

- 40 Трябва да се подчертае, че съгласно съдебната практика начинът, по който другите участници в даден картел възприемат намерението на съответното предприятие, има определящо значение, за да се прецени дали последното е имало намерение да се разграничи от незаконосъобразното споразумение (Решение на Съда от 19 март 2009 г. по дело Archer Daniels Midland/Комисия, C-510/06 P, Сборник, стр. I-1843, точка 120).
- 41 В това отношение жалбоподателите твърдят, че по време на срещата на 27 и 28 февруари 2003 г. г-н Т. е уведомил за напускането си, без да представи свой заместник за участие в следващите срещи. Жалбоподателите се позовават и на изявлението на Shell, съгласно което след напускането на г-н Т. г-н S. от Sasol повече не е изпращал писма за ценови увеличения на ExxonMobil.
- 42 Най-напред, що се отнася до доказателствата, които могат да бъдат представени в това отношение, трябва да се припомни, че водещият принцип в правото на Съюза е принципът на свободата при събиране на доказателствата (Решение на Общия съд от 8 юли 2004 г. по дело Dalmine/Комисия, T-50/00, Recueil, стр. II-2395, точка 72).
- 43 Що се отнася до доказателствената стойност на отделните доказателства, единственият уместен критерий за преценката на представените доказателства е тяхната достоверност (Решение по дело Dalmine/Комисия, точка 42 по-горе, точка 72).
- 44 Съгласно общите правила за доказване, достоверността и съответно доказателствената стойност на даден документ зависят от неговия произход, от обстоятелствата по неговото изготвяне, от неговия адресат и от съдържанието му (Решение на Общия съд от 15 март 2000 г. по дело Cimenteries CBR и др./Комисия, T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95 и T-88/95, T-103/95 и T-104/95, Recueil, стр. II-491, точки 1053 и 1838).
- 45 Освен това трябва да се припомни, че в рамките на антиконкурентните практики и споразумения дейностите обикновено се развиват скрито, срещите се провеждат тайно, най-често в трета държава, и свързаната с тях документация е сведена до минимум, тъй като забраната за участие в антиконкурентни практики и споразумения, както и санкциите, които могат да бъдат наложени на нарушителите, са общоизвестни. Затова не може да се изисква от Комисията да представи доказателства, които изрично удостоверяват установяване на контакт между съответните оператори. Дори Комисията да открие такива доказателства, те обикновено са само фрагментарни и откъслечни, поради което често се оказва необходимо някои детайли да бъдат възстановени по дедуктивен път (Решение на Съда от 7 януари 2004 г. по дело, Aalborg Portland и др./Комисия, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P и C-219/00 P, Recueil, стр. I-123, точки 55—57; вж. също Решение на Общия съд от 27 септември 2006 г. по дело Dresdner Bank и др./Комисия, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP и T-61/02 OP, Recueil, стр. II-3567, точки 64 и 65).
- 46 По аналогия тази съдебна практика се прилага и за начина, по който другите участници в картела възприемат твърдяното публично разграничаване и продължаващото участие на дадено предприятие в същия картел в период, през който то не присъства на антиконкурентните срещи. Всъщност от другите участници в картела не се очаква да посочат как възприемат продължаващото участие на член на картела, чийто представител не присъства на някои антиконкурентни срещи, или да представят други доказателства от съответния период в това отношение именно защото те се опитват да избегнат каквото и да било изрично отбелязване на антиконкурентните споразумения с цел да сведат до минимум доказателствата срещу себе си.

Следователно възприемането от другите участници трябва да се извежда по дедуктивен път, а ако е необходимо, от съвкупността от улики и косвени доказателства, с които Комисията и Общият съд евентуално разполагат.

- 47 В разглеждания случай, предвид съдържащите се в материалите по делото доказателства, Общият съд счита, че преди писмото му от 20 ноември 2003 г. ExxonMobil не се е разграничило публично от картела според възприятията на другите участници.
- 48 Първо, както основателно отбелязва Комисията в обжалваното решение, Sasol е продължило да изпраща поканите за техническите срещи до 20 ноември 2003 г. — датата на писмото на г-н Ну., в което се посочва, че ExxonMobil „няма[ло] да участва в тази среща при липса на подкрепа от редовно търговско сдружение“, и която дата Комисията определя като дата на прекратяване на участието на ExxonMobil в картела. Ако Sasol считаше, че ExxonMobil вече не е част от картела след напускането на г-н Т., тъй като той не посочил свой заместник, след 31 март 2003 г. то повече нямаше да изпраща покани на ExxonMobil.
- 49 Освен това от отговора на Sasol от 18 декември 2006 г. на искане на Комисията за предоставяне на информация е видно, че заместникът на г-н Т., г-н Ну., никога не е участвал в техническите срещи, но е имал двустранни контакти най-малкото със Sasol.
- 50 Второ, жалбоподателите нямат основание да изтъкват изявлението на Shell от 16 юни 2006 г., съгласно което след напускането на г-н Т. г-н S. от Shell повече не е изпращал писма относно цените на ExxonMobil. Както посочва основателно Комисията, въпросното обстоятелство може да се обясни и с това, че г-н S. не е имал доверено лице в ExxonMobil след напускането на г-н Т. Ето защо посоченото от жалбоподателите изявление не доказва настъпването на промяна в начина, по който Shell възприема продължаващото участие на ExxonMobil в картела. При всички положения това изявление по никакъв начин не засяга извода, че организаторът на техническите срещи, Sasol, е продължил да възприема ExxonMobil като член на картела, както това следва от посочените в точки 48 и 49 по-горе доказателства.
- 51 Трябва също така да се припомни, че разглежданото едно-единствено сложно и продължено нарушение се е изразило в споразумения или съгласувани практики за определяне на цените и за обмен и оповестяване на чувствителна от търговска гледна точка информация, както и в разпределянето на клиенти или пазари. Това, че ExxonMobil повече не е получавало писма относно цените от Shell, засяга само един аспект от нарушението, а именно частта относно механизма за контрол на увеличенията на цените, за които участниците многократно са се договаряли в хода на техническите срещи. Обстоятелството, че Shell повече не е съобщавало редовно на ExxonMobil новите си цени, не доказва, че според възприятията на участниците в картела ExxonMobil не се е считало обвързано с предходните ангажименти, които било поело в рамките на разглежданото едно-единствено сложно и продължено нарушение.
- 52 Трето, от клетвената декларация на г-н Ну. е видно, че той отговоря на поканата за техническа среща, получена от г-н М. от Sasol на 26 юни 2003 г., посочвайки, че не може да вземе участие в следващата среща поради „друго планирано мероприятие“. Освен това в отговор на поканата за срещата на 24 септември 2003 г., получена от г-н М. на 17 юли 2003 г., той посочва, че към края на септември щял да пътува и че „техническата среща не трябва да се отлага заради [него]“.
- 53 Това поведение на г-н Ну. също поставя под съмнение твърдението на жалбоподателите, че ExxonMobil е било възприемано като разграничило се от картела дружество след напускането на г-н Т. на 31 март 2003 г. Първо, ако другите участници възприемаха ExxonMobil така сякаш то вече не е член на картела, до неговия представител нямаше да се изпращат електронни писма относно определянето на датата на следващата техническа среща. Второ, не е логично да се приеме, че г-н Ну. би посочил „друго планирано мероприятие“ в електронните писма,

разменени с цел намиране на подходяща за всички участници дата, ако участниците в картела считаха, че ExxonMobil се е разграничило, тъй като това поведение е създавало впечатление у другите участници, че той е имал готовност участието да продължи.

- 54 Поради това трябва да се потвърди направеният от Комисията анализ, съгласно който поради липсата на публично разграничаване ExxonMobil е било възприемано от другите участниците като член на картела до 20 ноември 2003 г.

По твърдението, че служителите на ExxonMobil не знаели за участието в нарушението след напускането на г-н Т.

- 55 Според жалбоподателите от ExxonMobil не може да се изисква каквото и да било публично разграничаване, тъй като нямало никакво доказателство, че след напускането на г-н Т. ExxonMobil е знаело за предходното му участие в нарушението, като, напротив, наличните доказателства показвали, че г-н Т. съзнателно скрил антиконкурентния характер на техническите срещи от своето ръководство и от своите колеги.

– По процедурните въпроси

- 56 Трябва да се припомни, че в приложение към писмената си дублика Комисията представя документални доказателства с цел да обори твърденията на жалбоподателите, че г-н Т. бил единственият служител на ExxonMobil, който знаел за участието на това дружество в нарушението.
- 57 В отговора си от 21 декември 2010 г. на писмените въпроси на Общия съд жалбоподателите представят подробно писмено становище по приложените към писмената дублика доказателства, въпреки че въпросите не засягат тази тема.
- 58 На първо място, с писмо от 10 февруари 2011 г. Комисията иска от Общия съд от материалите по делото да бъдат изключени някои откъси от отговора на жалбоподателите на писмените въпроси на Общия съд, а в писмо от 11 март 2011 г. жалбоподателите възразяват срещу частичното изключване на въпросния документ от материалите по делото.
- 59 Както отбелязва Комисията, трябва да се вземе предвид, че в отговора си на писмените въпроси на Общия съд жалбоподателите не само отговарят на поставените от Общия съд въпроси и разясняват контекста на тези отговори, но също така отговарят на изтъкнатите от Комисията доводи в писмената ѝ дублика и вземат отношение по приложените към нея доказателства.
- 60 Настина, Процедурният правилник не предвижда писмен отговор на писмената дублика. Същевременно, тъй като преди съдебното заседание Общият съд не е имал възможността да прецени допустимостта на всяка точка от посочения отговор, жалбоподателите може да са решили, че техният отговор ще се добави към материалите по делото в своята цялост и поради това в съдебното заседание да не са възпроизвели някои откъси от него, въпреки че са имали възможност да го направят.
- 61 Освен това според Общия съд становището на жалбоподателите по приложените към писмената дублика доказателства са от полза за разрешаването на спора. Поради това Общият съд — който в рамките на процесуално-организационно действие би могъл да прикани жалбоподателите да вземат отношение по посочените доказателства — може да реши да остави въпросното становище в материалите по делото от съображения за процесуална икономия.

- 62 Ето защо с оглед както на изискването за справедлив съдебен процес, така и с цел процесуална икономия Общият съд отхвърля искането на Комисията за изключване на документ и добавя към материалите по делото отговорите на жалбоподателите на въпросите на Общия съд в тяхната цялост.
- 63 На второ място, в посочения отговор на писмените въпроси на Общия съд жалбоподателите твърдят, че Комисията трябвало да посочи мотиви за късното представяне на приложените към писмената дуплика доказателства. При липса на такива мотиви посочените доказателства били недопустими.
- 64 Съгласно член 48, параграф 1 от Процедурния правилник страните могат да привеждат доказателства в подкрепа на своите твърдения в писмената реплика или в писмената дуплика, но трябва да посочат мотиви за късното представяне на привежданите доказателства.
- 65 В разглеждания случай трябва да се подчертае, че в писмената реплика жалбоподателите значително развиват и обосновават твърдението си, че ExxonMobil не е знаело за картела след датата на напускане на г-н Т. и че никой от служителите им не е знаел за картела след тази дата. Следователно — като се има предвид, че при представянето на доказателствата, приложени към писмената дуплика, Комисията взема отношение по тези доводи, изтъкнати в писмената реплика — причините, поради които Комисията представя въпросните доказателства за пръв път в писмената си дуплика, са ясно разбираеми. Освен това трябва да се подчертае, че в съдебното заседание Комисията допълнително поясни, че приложените към писмената дуплика доказателства са представени в отговор на доводите на жалбоподателите, изтъкнати в писмената реплика и в приложение С 1 към нея.
- 66 Поради това Общият съд счита, че Комисията е мотивирала надлежно късното представяне на доказателствата и те съответно следва да бъдат обявени за допустими.
- По същество
- 67 Жалбоподателите се позовават на клетвената декларация на г-н Ну., служител на ExxonMobil, на който г-н Т. докладвал през съответния период. Той декларираше, че г-н Т. го уведомил за провеждането на организирани от Sasol технически срещи към края на март 2003 г., когато се готвел да напусне. Г-н Т. не споменал, че се обсъждали и въпроси относно пазара. Г-н Ну. декларираше, че не определил никакъв заместник на г-н Т., а най-напред предвиждал самият той да участва в една от срещите, тъй като не разбирал добре в какво се изразявали провежданите в хода на тези срещи технически дискусии и искал да провери дали „си струва“ ExxonMobil да продължи да участва в тях. Г-н Ну. подчертал факта, че по това време нямал никакво основание да подозира, че срещите са имали антиконкурентен характер или че г-н Т. е присъствал редовно на антиконкурентни срещи, от които самият той трябвало да се разграничи от името на ExxonMobil.
- 68 Трябва да се отбележи, че фактическото твърдение на жалбоподателите е в пряко противоречие със съдържащите се в материалите по делото доказателства, въпреки че с оглед на предоставените от жалбоподателите разяснения в отговора им на писмените въпроси Общият съд реши да не взема предвид някои доказателства, представени от Комисията в приложение към писмената дуплика. Всъщност от материалите по делото е видно, че г-н Ну. (мениджър по специалните стоки за някои държави — членки на Съюза, в Mobil между 1996 г. и 2000 г., както и мениджър по продажбите на восъци и на восъчни емулсии в групата ExxonMobil на няколко континента от 2000 г. нататък), на когото г-н Т. докладвал през спорния период, е знаел за участието на ExxonMobil в нарушението.

- 69 В това отношение трябва да се припомни, че от електронно писмо на г-н J. от Mobil от 28 юни 1999 г., изпратено да определен брой адресати, между които г-н Hu. и г-н P. от ExxonMobil, относно предвидена за 9 юли 1999 г. във Виена (Австрия) техническа среща е видно, че „[Sü. от Sasol] се опитва[а] да постигне съгласие между производителите с цел да предложи свиване на производствените ограничения, за да се създадат пречки за навлизането на пазара“, и че „според него [било] в интерес на Mobil по принцип да подкрепи подхода на [г-н] S[ü.]“ (съображение 154 от обжалваното решение).
- 70 Освен това с вътрешно електронно писмо от 12 септември 1997 г. г-н Hu. уведомява адресатите му за своето намерение да приложи оповестеното от г-н Sü. от Sasol увеличение на цените. Един от адресатите, г-н Su. от ExxonMobil, отговаря следното:
- „[Б]лагодаря, полезна информация. Бих/ме искал/и да насърча/им и другите [в] тази посока“.
- 71 В електронно писмо от 10 октомври 2000 г., изпратено от г-н Hu. до г-н P. и до г-н S. от ExxonMobil, се посочва, че „пазарът се готв[ел] за увеличение на цените с 15 DEM (минимално равнище от 140 германски марки) от януари 2001 г.“. В отговора си на писмените въпроси на Общия съд жалбоподателите дават друго обяснение, според което г-н Hu. получил информацията за предвиденото увеличение на цените не от конкуренти, а от други източници, по-специално от клиенти. Това обяснение обаче трябва да се отхвърли. Всъщност не е правдоподобно клиентите на ExxonMobil, които имат интерес от запазването на ниски цени, да са му съобщили точен размер на увеличението на цените (и минимално ценово равнище), обвързани с конкретна дата.
- 72 С електронно писмо от 13 ноември 2000 г. г-н Hu. уведомява г-н K. от ExxonMobil, че „общото послание на европейския пазар [било] увеличение с 15 %“.
- 73 Електронното писмо от 19 ноември 2000 г., изпратено от г-н Hu. до г-н P. от ExxonMobil, в чийто предмет се посочва „Увеличение на цените на восъците“, показва, че първият е знаел за обмена на ценови листи между конкурентите. Съгласно посоченото електронно писмо „[г-н C. от ExxonMobil] отново получи[а] много информация (писма относно восъците) (EWF, [г-н Sü], Total)“. Това електронно писмо било част от поредица електронни писма, между които едно предходно електронно писмо от г-н C. от ExxonMobil, с което г-н Hu. бил уведомен, че „Total и [г-н Sü. от Sasol били] изпратили официално писмо до клиентите (вече получено от клиентите) [на ExxonMobil], за да ги уведомят за предстоящото увеличение на цените на 1 януари 2001 г.“, и на което г-н Hu. отговорил с електронно писмо следното: „Благодаря [г-н C.], знам“.
- 74 Тези документи ясно показват, че г-н Hu. е знаел за участието на ExxonMobil в картела, тъй като свидетелстват за получаването от г-н Hu. на търговска информация от другите участници и за адаптирането на търговското поведение на ExxonMobil спрямо тази информация.
- 75 Общия съд счита, че клетвената декларация на г-н Hu. от 6 август 2007 г. не може да постави под въпрос съдържанието се в точка 74 по-горе констатация. Всъщност, както посочва Комисията, този документ е бил изготвен, след като жалбоподателите са получили изложението на възраженията с цел да са защитят интересите им пред Комисията. Откритите в хода на проверките документи обаче имат по-голяма доказателствена стойност от декларациите, изготвени *in tempore suspecto* от представителите или бившите представители на предприятията, от които се търси отговорност, с цел смекчаване на отговорността на последните (вж. в този смисъл Решение на Общия съд от 27 септември 2006 г. по дело Archer Daniels Midland/Комисия, T-59/02, Recueil, стр. II-3627, точка 277 и Решение на Общия съд от 8 юли 2008 г. по дело Lafarge/Комисия, T-54/03, непубликувано в Сборника, точка 379).

- 76 Освен това електронните писма от 10 октомври и 19 ноември 2000 г. (вж. точки 71 и 73 по-горе) свидетелстват за това, че г-н Ни. е предоставил достатъчно информация за цените на конкурентите и тяхното търговско поведение на г-н Р. (мениджър по специалните стоки за територията на Европа, Африка и Близкия изток), така че последният да разбере, че ExxonMobil участва в антиконкурентните практики. Впрочем г-н Р. е останал служител на ExxonMobil до 2005 г.
- 77 На последно място, според жалбоподателите при преценката на законосъобразността на обжалваното решение Общият съд не трябва да взема предвид посочените в точки 69—73 по-горе документални доказателства, тъй като те били представени от Комисията в приложение към писмената ѝ дуплика, поради което били късно представени доказателства.
- 78 Този довод не може да се приеме.
- 79 Всъщност, първо, в съображение 154 от обжалваното решение Комисията се позовава на посоченият в точка 69 по-горе документ. Второ, всички посочени в точки 69—73 по-горе документи са били открити в помещенията на ExxonMobil и освен това са били в преписката, до която жалбоподателите са имали достъп по време на административното производство, поради което съдържанието на тези документи е било известно на жалбоподателите. Следователно това не е нова информация, представена от Комисията за пръв път пред Общия съд. Трето, трябва да се отбележи, че докато в отговора си на изложението на възраженията жалбоподателите се концентрират върху клетвената декларация на г-н Ни., пред Общия съд, и по-специално в писмената реплика, те значително развиват и обосновават твърдението си, че ExxonMobil не знаело за картела след датата на напускане на г-н Т. и че никои от служителите им не знаел за картела след тази дата. Съблюдаването на правото на защита на Комисията обаче изисква да ѝ се даде възможност да опровергае изложените от жалбоподателите пред Общия съд фактически твърдения, като се позове на доказателства от административната преписка, до която жалбоподателите са имали достъп по време на производството пред Комисията.
- 80 С оглед на гореизложеното твърдението на жалбоподателите, че ExxonMobil не е знаело за своето участие в картела след напускането на г-н Т., трябва да се отхвърли.
- 81 На четвърто място, жалбоподателите твърдят, че участието на г-н Т. в технически срещи не е породило последици, които да са се запазили след последната техническа среща с негово участие, а именно тази на 27 и 28 февруари 2003 г.
- 82 Първо, предвид направените в точки 74—80 по-горе изводи изтъкнатите от жалбоподателите доводи в това отношение трябва да се отхвърлят, тъй като се основават на твърдението, че г-н Т. бил единственият служител на ExxonMobil, който знаел за участието на това дружество в картела.
- 83 Второ, съгласно съдебната практика, характерна черта за поведението на лоялния конкурент е самостоятелният начин, по който той определя политиката, която възнамерява да следва на общия пазар. Впрочем дори ако съответното предприятие не участва в дейността на картела след определена дата, може да се предположи, че то е взело предвид вече обменената с конкурентите си информация, за да определи своето поведение на пазара (вж. в този смисъл Решение на Съда от 8 юли 1999 г. по дело Комисия/Anic Partecipazioni, C-49/92 Р, Recueil, стр. I-4125, точка 121, Решение на Съда по дело Hüls/Комисия, C-199/92 Р, Recueil, стр. I-4287, точка 162 и Решение на Общия съд от 29 ноември 2005 г. по дело Union Pigments/Комисия, T-62/02, Recueil, стр. II-5057, точка 39).

- 84 Самият факт, че ExxonMobil не е участвало в техническите срещи между 28 февруари и 20 ноември 2003 г., по никакъв начин обаче не му е попречило да използва информацията за прилаганите от конкурентите му цени, която е получило по време на десетките предходни технически срещи, на които е присъствало, и да се възползва от споразуменията за разпределяне на пазарите и на клиентите, постигнати в хода на предходните технически срещи.
- 85 Следователно в обжалваното решение Комисията основателно прави извода, че жалбоподателят е участвал в картела до 20 ноември 2003 г.
- 86 С оглед на изложеното по-горе второто правно основание на жалбоподателя трябва да се отхвърли.

По първото правно основание, изведено от грешка при прилагане на правото, тъй като при изчисляването на размера на глобата не било взето предвид, че Exxon не е участвало в нарушението преди сливането

- 87 Жалбоподателите оспорват начина на изчисляване на размера на наложената на Esso France глоба, тъй като той не отразявал факта, че преди сливането Exxon-Mobil през ноември 1999, Exxon не е участвало в нарушението.

Предварителни бележки

- 88 Съгласно точка 13 от Насоките от 2006 г. при изчисляването на размера на глобата Комисията по принцип отчита стойността на продажбите на предприятието през последната пълна година на неговото участие в нарушението.
- 89 В разглеждания случай последната пълна година на нарушението е била 2004 г. за предприятията, участвали в картела до неговия край, и 2002 г., що се отнася до ExxonMobil. Същевременно поради разширяването на Съюза през 2004 г. Комисията използва като референтна година не последната пълна година на участие в картела, а осреднените последни три пълни години (съображение 634 от обжалваното решение). Комисията изчислява средната стойност на продажбите за последните три години на участие по отношение на всички участниците в картела.
- 90 Освен това Комисията отхвърля искането на жалбоподателите, направено в отговора им изложението на възраженията, да вземе предвид факта, че Exxon не е участвало в нарушението преди сливането Exxon-Mobil, посочвайки следното:

„ExxonMobil иска от Комисията да раздели периода на участие на ExxonMobil на период преди сливането и на период след сливането, както и да вземе предвид само реализираните от Mobil продажби през периода преди сливането, за да се отрази фактът, че Exxon не е участвало в нарушението. ExxonMobil твърди, че вместо 2002 г. Комисията трябвало да вземе предвид, че между 1992 г. и 2000 г. Exxon не е участвало в нарушението. Комисията не споделя това виждане. Съгласно Насоките от 2006 г. [...] по принцип за референтна година трябва да се използва последната пълна година на участие в нарушението, тоест 2002 г., що се отнася до ExxonMobil. ExxonMobil не изтъква нито един довод, от който да е видно защо това не трябва да е така. Като се има предвид, че Exxon и Mobil се сливат през 1999 г., Комисията не вижда никаква причина да не вземе предвид стойността на реализираните от ExxonMobil продажби през 2002 г. Видно от точка 6.2.2 [вж. съображения 348—352 от обжалваното решение], отговорността за участието на Mobil е свързана с тази на ExxonMobil и глобата се налага именно на последното дружество, поради което предвид трябва да се вземе стойността на продажбите на ExxonMobil“.

91 Въз основа на тези изводи, за да изчисли размера на глобата, Комисията използва средната стойност на продажбите на групата ExxonMobil в периода от 2000 г. до 2002 г. Размерът на глобата на всички жалбоподатели, включително на Esso France, е бил изчислен въз основа на тази стойност на продажбите.

По законосъобразността на обжалваното решение

92 Жалбоподателите твърдят, че при изчисляването на размера на наложената на Esso France глоба Комисията е допуснала грешка, като взела предвид стойността на продажбите след сливането на групата ExxonMobil (средната стойност за периода от 2000 г. до 2002 г.) и като освен това я умножила по броя на годините (от 1992 г. до 1999 г.), през които само Mobil (чрез Mobil France, което впоследствие се влива в Esso France) участвало в картела, при положение че Exxon не е било негов член.

93 Според жалбоподателите по този начин Комисията наложила глоба в същия размер на Esso France, сякаш Exxon действително участвало в нарушението през периода от малко над седем години преди сливането (от 1992 г. до 1999 г.). Този подход не съответствал на направените в обжалваното решение фактически констатации. Освен това той нарушавал принципите на равно третиране и на пропорционалност, както и член 23, параграф 3 от Регламент № 1/2003 и Насоките от 2006 г.

94 Най-напред трябва да се отбележи, че по силата на точка 6 от Насоките от 2006 г. се счита, че комбинацията от стойността на продажбите, „с които е свързано“ нарушението, и продължителността на нарушението осигурява подходящ еквивалент за отразяване на икономическото значение на нарушението, както и относителната тежест на всяко предприятие в нарушението.

95 Съгласно съдебната практика, въпреки че Комисията по принцип може да използва последната година на участие в нарушението като референтен период за изчисляването на стойността на продажбите, тази възможност невинаги трябва се избира. Всъщност следва да се избере метод на изчисляване, който позволява да се вземат предвид размерът и икономическата мощ на всяко засегнато предприятие, както и обхватът на нарушението, извършено от всяко от тях, съобразно икономическата действителност, такава каквато е била към момента на извършване на нарушението (Решение на Съда от 16 ноември 2000 г. по дело Sarrió/Комисия, C-291/98 P, Recueil, стр. I-9991 и Решение на Общия съд от 13 септември 2010 г. по дело Trioplast Industrier/Комисия, T-40/06, Сборник, стр. II-4893, точка 92).

96 Освен това, доколкото при определянето на съотношенията между подлежащите на налагане глоби за основа трябва се използва оборотът на предприятията, участващи в едно и също нарушение, периодът, който трябва да се вземе предвид, следва да се определи така, че получените стойности да бъдат максимално сравними. От това следва, че определено предприятие може да изисква по отношение на него Комисията да използва период, различен от общовъзприетия, само ако докаже, че поради присъщи за него причини оборотът, който е реализирало през този последен период, не е показателен нито за неговия действителен размер и за икономическата му мощ, нито за обхвата на извършеното от него нарушение (Решение на Общия съд от 14 май 1998 г. по дело Fiskeby Board/Комисия, T-319/94, Recueil, стр. II-1331, точка 42).

97 Жалбоподателите не оспорват, че средната стойност на реализирания от ExxonMobil оборот на засегнатия от картела пазар в периода от 2000 г. до 2002 г. отразява правилно обхвата на извършеното от него нарушение и относителната му тежест в картела, що се отнася до периода след сливането, тоест между ноември 1999 г. и ноември 2003 г. (четири години). Те обаче оспорват умножаването на основния размер, изчислен въз основа на този оборот, по 11,5 в

случая на Esso France и съответно използването от Комисията на оборота на ExxonMobil след сливането по отношение на периода от септември 1992 г. до ноември 1999 г. (седем години и половина), когато Mobil участвало само в картела. Според жалбоподателите стойността на продажбите след сливането на групата ExxonMobil не отразява относителната тежест на Mobil в нарушението в периода от септември 1992 г. до ноември 1999 г.

- 98 Комисията твърди, че средният оборот на ExxonMobil между 2000 г. и 2002 г. отразява правилно относителната тежест на ExxonMobil в картела през съществена част от неговото съществуване, а именно периода след сливането, поради което тези стойности били показателни. Освен това Комисията се позовава на широкото право на преценка, с което разполага при избора на референтния период и на съдебната практика по този въпрос.
- 99 На първо място, съгласно съдебната практика посочените в член 23, параграф 3 от Регламент № 1/2003 критерии за тежест и продължителност на нарушението предоставят на Комисията широко право на преценка при изчисляването на размера на глобата, което ѝ позволява да налага санкции, като държи сметка за степента на незаконосъобразност на разглежданото поведение (Решение на Общия съд от 5 април 2006 г. по дело Degussa/Комисия, T-279/02, Recueil, стр. II-897, точка 76 и Решение на Общия съд от 8 октомври 2008 г. по дело Schunk и Schunk Kohlenstoff-Technik/Комисия, T-69/04, Сборник, стр. II-2567, точка 37).
- 100 Освен това при определянето на размера на глоби като разглежданите в случая Комисията е длъжна да съблюдава общите принципи на правото, и по-специално принципите на равно третиране и на пропорционалност (Решение по дело Degussa/Комисия, точка 99 по-горе, точки 77 и 79 и Решение по дело Schunk и Schunk Kohlenstoff-Technik/Комисия, точка 99 по-горе, точка 41).
- 101 На второ място, съгласно съдебната практика нарушение на принципа на равно третиране е налице само когато се третират по различен начин сходни положения или когато се третират еднакво различни положения, освен ако такова третиране е обективно обосновано (Решение на Съда от 13 декември 1984 г. по дело Sermide, 106/83, Recueil, стр. 4209, точка 28 и Решение на Общия съд от 4 юли 2006 г. по дело Hoek Loos/Комисия, T-304/02, Recueil, стр. II-1887, точка 96).
- 102 В разглеждания случай обаче ExxonMobil е било в различно положение спрямо това на другите участващи в картела предприятия, тъй като почти половината от производството му на парафинови восъци — а именно производството на Exxon — не е било засегнато от картела преди извършеното през 1999 г. сливане Exxon-Mobil. Същевременно Комисията е третирала еднакво другите участници в картела и него, тъй като е взела предвид реализираната от ExxonMobil средна стойност на продажбите през последните три години от участието му.
- 103 Следователно Комисията е нарушила принципа за равно третиране.
- 104 На трето място, оплакванията за нарушение на член 23, параграф 3 от Регламент № 1/2003 и на принципа на пропорционалност трябва да се разгледат заедно.
- 105 Съгласно член 23, параграф 3 от Регламент № 1/2003 при определяне на размера на глобата се вземат предвид както тежестта, така и продължителността на нарушението.
- 106 Съгласно съдебната практика принципът на пропорционалност изисква актовете на институциите да не надхвърлят границите на подходящото и необходимото за постигането на легитимните цели, следвани от разглежданата правна уредба, като се има предвид, че когато съществува избор между няколко подходящи мерки, трябва да се прибегне до мярката, която създава най-малко ограничения, а породените от нея неудобства не трябва да са несъразмерни с тези цели (Решение на Съда от 13 ноември 1990 г. по дело Fedesa и др., C-331/88, Recueil,

стр. I-4023, точка 13 и Решение на Съда от 5 май 1998 г. по дело Обединено кралство/Комисия, C-180/96, Recueil, стр. I-2265, точка 96; Решение на Общия съд от 12 септември 2007 г. по дело Prym и Prym Consumer/Комисия, T-30/05, непубликувано в Сборника, точка 223).

- 107 В рамките на образуванията от Комисията произведени за санкциониране на нарушенията на правилата на конкуренцията прилагането на този принцип предполага, че глобите не трябва да са несъразмерни с оглед на преследваните цели, тоест с оглед спазването на правилата на конкуренцията, и че размерът на наложената на предприятието глоба за нарушение в областта на конкуренцията трябва да бъде пропорционален на нарушението, преценено в неговата цялост, като се държи сметка по-специално за неговата тежест и продължителност (вж. в този смисъл Решение по дело Prym и Prym Consumer/Комисия, точка 106 по-горе, точки 223, 224 и цитираната съдебна практика). По-специално принципът на пропорционалност изисква Комисията да определи размера на глобата пропорционално на взетите предвид при преценката на тежестта на нарушението фактори и в това отношение да приложи тези фактори последователно и обективно обосновано (Решение на Общия съд от 27 септември 2006 г. по дело Jungbunzlauer/Комисия, T-43/02, Recueil, стр. II-3435, точки 226—228 и Решение на Общия съд по дело Amann & Söhne и Cousin Filterie/Комисия, точка 38 по-горе, точка 171).
- 108 Трябва да се припомни, че съгласно точка 6 от Насоките от 2006 г. „комбинацията от стойността на продажбите, с които е свързано нарушението, и продължителността на нарушението, осигурява подходящ еквивалент за отразяване на икономическото значение на нарушението, както и относителната тежест на всяко предприятие в нарушението“. Тази разпоредба съдържа основанията за приложения от Комисията общ метод в съответствие с посочените насоки, който се изразява в умножение на определена част от реализираната през референтния период стойност на продажбите (18 % в разглеждания случай за парафиновите восъци) по броя на годините на участие в нарушението.
- 109 Това, че съгласно тази методология основният размер е аритметично пропорционален на продължителността на участие в нарушението (с изключение на по-малката част, образувана от „входната такса“), показва, че в структурата на Насоките от 2006 г. комбинацията от стойността на продажбите и продължителността трябва да бъде еквивалент по отношение на цялата продължителност на участието, а не само по отношение на последната пълна година на участие или „на съществена част“ от него. Впрочем този извод се налага с оглед на посочената в точка 95 по-горе съдебна практика, съгласно която трябва да се избере метод на изчисляване, който позволява да се вземат предвид размерът и икономическата мощ на всяко засегнато предприятие, както и обхватът на нарушението, извършено от всяко от тях, съобразно икономическата действителност, такава каквато е била към момента на извършване на нарушението.
- 110 Впрочем основният размер, изчислен въз основа на стойността на продажбите през референтния период, умножена по коефициента за продължителност, осигурява подходящ еквивалент, отразяващ икономическата действителност през цялата продължителност на нарушението, само ако съставната му част, представляваща отправната точка — а именно стойността на продажбите — е поне приблизително показателна за цялата продължителност на нарушението.
- 111 Наистина, свободата на преценка, с която разполага Комисията при изчисляването на размера на глобата, ѝ позволява при обичайни обстоятелства да вземе предвид последната година на участие в нарушението като референтен период. Възможно е такова общо правило да е обосновано, тъй като посочената свобода на преценка дава възможност на Комисията да не отчита всички колебания в стойността на продажбите през годините на нарушението и тъй като определено увеличение на стойността на продажбите може да се дължи на самия картел.

- 112 Същевременно в случай на извършено сливане по време на действие на картела, в който преди сливането е участвала само една от страните, стойността на продажбите на получения в резултат на сливането субект през последната пълна година, умножена по броя на години на участие не само на получения в резултат на сливането субект, но и на страната, която преди сливането е участвала сама в картела, не може да бъде „подходящ еквивалент за отразяване на икономическото значение на нарушението, както и относителната тежест на всяко предприятие в нарушението“ за цялата продължителност на участието. Всъщност, като умножава стойността на продажбите на получения в резултат на сливането субект също и по броя на годините, през които само една от страните в сливането е участвала в нарушението, Комисията изкуствено увеличава основния размер на глобата по начин, който не отразява икономическата действителност през годините преди сливането.
- 113 Това в разглеждания случай е така, тъй като Комисията изчислява основния размер, служещ за определянето на размера на глобата на Esso France, като умножава реализираната през периода от 2000 г. до 2002 г. стойност на продажбите на групата ExxonMobil по брой години, който включва годините, през които само Mobil е участвало в картела (от 1992 г. до 1999 г.). Така полученият основен размер е непропорционален спрямо тежестта на нарушението, тъй като не отразява адекватно нито икономическото значение на извършеното от Mobil France нарушение преди сливането, нито относителната му тежест в картела.
- 114 Следователно Комисията е нарушила член 23, параграф 3 от Регламент № 1/2003 и принципа на пропорционалност.
- 115 Останалите доводи на Комисията не могат да поставят под въпрос изведените в точки 103 и 114 по-горе изводи.
- 116 На първо място, Комисията твърди, че при изчисляване на размера на глобата е взела предвид сливането Exxon-Mobil, тъй като за Esso Deutschland, EMC и EMPC били приложени коефициенти, отразяващи по-кратка продължителност.
- 117 Трябва обаче да се отбележи, че стойността на продажбите на ExxonMobil, взета предвид от Комисията при изчисляването на размера на глобата на Esso France, включва стойността на продажбите по наследената от Exxon дейност „хидроочистени восъци“, която не е била включена в картела преди сливането Exxon-Mobil.
- 118 Поради това настоящият довод трябва да се отхвърли.
- 119 На второ място, трябва да се разгледат доводите на Комисията, изведени от съдебната практика по този въпрос.
- 120 Първо, в съдебното заседание Комисията се позовава на Решение от 3 март 2011 г. по дело Siemens и VA Tech Transmission & Distribution/Комисия (T-122/07-T-124/07, Сборник, стр. II-793, точки 124 и 127), в което Общият съд потвърдил нейния подход на използване на стойността на продажбите на съответното предприятие — образувано от сливането на Reyrolle Ltd, Schneider Electric High Voltage SA и Nuova Magrini Galileo SpA, извършено през последната пълна финансова година на нарушението — за изчисляването на началния размер по отношение на всички посочени дружества, въпреки че сливането било извършено само две години след началото на участието им в нарушението.
- 121 В това отношение е достатъчно да се посочи, както жалбоподателите основателно отбелязват, че Reyrolle, Schneider Electric High Voltage и Nuova Magrini Galileo са участвали поотделно в картела преди сливането (Решение по дело Siemens и VA Tech Transmission & Distribution/Комисия,

точка 120 по-горе, точка 19), за разлика от Еххон в разглеждания случай. Според Общия съд това обстоятелство представлява много важна фактическа разлика, поради което Комисията няма основание да изтъква посоченото решение в настоящото дело.

- 122 Второ, Комисията се позовава на Решение на Общия съд от 30 септември 2009 г. по дело Akzo Nobel и др./Комисия (T-175/05, непубликувано в Сборника, точки 139—146), също засягащо картел, по време на действието на който жалбоподателите придобили дружество, което не било участвало в картела преди концентрацията.
- 123 Трябва да се припомни съдържанието на Решение по дело Akzo Nobel и др./Комисия, точка 122 по-горе, постановено по преписката, наречена „моноклороцетна киселина“ (наричана по-нататък „МХОК“), по която Комисията прилага Насоките относно метода за определяне на размера на глобите, налагани съгласно член 15, параграф 2 от Регламент № 17 и член 65, параграф 5 от Договора за [ВС] ОВ С 9, 1998 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 3, стр. 69, наричани по-нататък „Насоките от 1998 г.“).
- 124 В точка 143 от Решение по дело Akzo Nobel и др./Комисия, точка 122 по-горе, Общият съд постановява, че вземането предвид на оборота, реализиран от всяко от предприятията през референтната година, а именно последната пълна година от определения период на нарушение, позволява да се прецени размерът и икономическата мощ на всяко предприятие, както и обхватът на извършеното от всяко от тях нарушение, тъй като тези елементи са релевантни за преценката на тежестта на извършеното от всяко предприятие нарушение.
- 125 По-нататък Общият съд потвърждава анализа на Комисията, в който Akzo Nobel е класирано в първата категория нарушители, за която основният размер на глобата бил определен на 30 милиона евро, преди Hoechst, класирано във втората категория, за която основният размер на глобата бил определен на 21 милиона евро, като последното дружество било най-големият производител на МХОК през по-голямата част от периода, през който продължило участието му (от 1984 г. до 1994 г.). Всъщност Akzo участвало в картела от 1984 г. до 1999 г., но едва през 1994 г. — след сливането му с Nobel Industrier, което участвало в картела от 1993 г. — Akzo Nobel става най-големият производител на МХОК, изпреварвайки Hoechst.
- 126 В това отношение трябва да се констатира, че следваният от Комисията общ метод въз основа на Насоките от 2006 г. съществено се различава от този, който е приложен въз основа на Насоките от 1998 г.
- 127 Всъщност в Насоките от 1998 г. не е имало нито една разпоредба, която да задължава Комисията да взема предвид стойността на продажбите на съответните предприятия на засегнатия от картела пазар. Началният размер на глобата трябвало да се определя, като се вземат предвид тежестта на нарушението, „ефективният икономически капацитет на нарушителите за нанасяне на значителни вреди на други оператори“, „специфичната тежест на нарушението и поради това действителното отражение на нарушението на всяко едно от предприятията върху конкуренцията“ по начин, „който гарантира[...] сериозен възпиращ ефект“ върху съответното предприятие.
- 128 Следователно Насоките от 1998 г. са оставяли много по-голяма свобода на преценка на Комисията при определянето на началния размер на глобата, което определяне тя често извършвала, класирайки участвалите в картела предприятия в няколко категории в зависимост по-специално от съответните им пазарни дялове. От друга страна обаче, в Насоките от 2006 г. Комисията си налага метод, съгласно който основният размер трябва да бъде аритметична пропорционален на стойността на продажбите, тъй като този размер съответства на „Δ[ял от] стойността на продажбите, в зависимост от степента на тежестта на нарушението, умножен[...]

по броя на годините на нарушението“, като в същия размер се включва сума, наречена „входна такса“, представляваща между 15 % и 25 % от стойността на продажбите, с цел възпиране не предприятията от участие в най-сериозните споразумения.

- 129 Следователно възприетото в Решение по дело Akzo Nobel и др./Комисия, точка 122 по-горе, разрешение относно прилагането на Насоките от 1998 г. не е относимо към разглеждания случай предвид разликата в приложената от Комисията методология в обжалваното решение, прието въз основа на Насоките от 2006 г.
- 130 С оглед на гореизложеното първото правно основание следва да бъде уважено и обжалваното решение да бъде отменено по отношение на Esso France в частта относно изчисляването на стойността на продажбите на парафиновите восъци, без да се разглеждат останалите оплаквания и доводи на жалбоподателите. Съответните последици от това за определянето на размера на глобата ще бъдат разгледани в точка 134 и сл. по-долу.
- 131 Жалбата трябва да бъде отхвърлена в останалата ѝ част.

По упражняването на правомощието за пълен съдебен контрол и по определянето на окончателния размер на глобата

- 132 Следва да се припомни, че контролът за законосъобразност на приетите от Комисията решения се допълва от правомощието за пълен съдебен контрол, признато на Съда на Съюза в член 31 от Регламент № 1/2003 в съответствие с член 261 ДФЕС. Тази компетентност оправомощава Съда да излезе от рамките на обикновения контрол за законосъобразност на санкцията и да замени преценката на Комисията със своята преценка и в резултат на това да отмени, намали или увеличи размера на наложената глоба или на периодичната имуществена санкция. Следователно в съответствие с изискванията във връзка с правото на ефективна съдебна защита, закрепено в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, предвиденият в Договорите контрол предполага съдът на Съюза да упражнява контрол както от правна, така и от фактическа страна и да има право да преценява доказателствата, да отменя обжалваното решение и да изменя размера на глобите (вж. в този смисъл Решение на Съда от 8 февруари 2007 г. по дело Groupe Danone/Комисия, С 3/06 Р, Сборник, стр. I-1331, точки 60—62 и Решение на Общия съд от 21 октомври 2003 г. по дело General Motors Nederland и Opel Nederland/Комисия, T-368/00, Recueil, стр. II-4491, точка 181).
- 133 Поради това в рамките на упражняването от него правомощие за пълен съдебен контрол Общият съд следва да прецени, към датата, на която приема решението си, дали на жалбоподателите е наложена глоба, чийто размер правилно отразява тежестта и продължителността на разглежданото нарушение, така че посочените глоби да са пропорционални спрямо критериите, предвидени в член 23, параграф 3 от Регламент № 1/2003 (вж. в този смисъл Решение на Общия съд от 11 март 1999 г. по дело Aristrain/Комисия, T-156/94, Recueil, стр. II-645, точки 584—586 и Решение на Общия съд от 9 юли 2003 г. по дело Cheil Jedang/Комисия, T-220/00, Recueil, стр. II-2473, точка 93). Важно е обаче да се подчертае, че упражняването на правомощието за пълен съдебен контрол не е равнозначно на служебен контрол, и да се припомни, че производството пред юрисдикциите на Съюза е състезателно.
- 134 За да се поправи допуснатата от Комисията незаконосъобразност, посочена в точки 103 и 114 по-горе, трябва да се използват отделни стойности на продажбите за периодите преди и след сливането Exxon-Mobil.

- 135 Що се отнася до участието на Esso France в нарушението в периода между 3 септември 1992 г. и 29 ноември 1999 г., поради липсата на налични данни за 1999 г. предвид следва да се вземе реализираната през 2000 г. стойност на продажбите на Esso France и тя да се умножи по коефициент 7,5, за да се отрази продължителността на тази част от нарушението.
- 136 Що се отнася до участието на Esso France в нарушението след сливането Exxon-Mobil в периода между 30 ноември 1999 г. и 20 ноември 2003 г., предвид следва да се вземе стойността на продажбите на групата ExxonMobil, така както е определена от Комисията в обжалваното решение, тоест реализираната в периода от 2000 г. до 2002 г. средна стойност на продажбите. Накрая тази сума трябва да се умножи по коефициент 4, за да се отчете продължителността на тази част от нарушението.
- 137 Останалите елементи от изчисляването на размера на глобата остават непроменени. Общият съд по-специално констатира, че въз основа на точка 30 от Насоките от 2006 г. с цел постигане на възпиращ ефект предвид големия размер на групата ExxonMobil Комисията е приложила коефициент за умножение 2, който е определила, вземайки предвид единствено съотношението между стойността на продажбите и общия оборот на ExxonMobil, като същевременно е осигурила пропорционалност с коефициентите за умножение, приложени към другите участващи в картела предприятия, без да определя глоба с минимален размер с цел постигане на възпиращ ефект (вж. съображения 712 и 713 от обжалваното решение). При това положение и при липса на доводи и доказателства в обратния смисъл Общият съд счита, че трябва да се постъпи по същия начин, като предвид размера на групата ExxonMobil към основния размер на наложената на Esso France глоба — така както този размер се изчислява съгласно описания в точки 135 и 136 по-горе метод — се приложи коефициент за умножение 2. В резултат размерът на глобата, наложена на Esso France в член 2 от обжалваното решение, трябва да се определи на 62 712 895 EUR.
- 138 При всички положения, упражнявайки правомощието си за пълен съдебен контрол, Общият съд счита, че размерът на така определената глоба е подходящ с оглед на тежестта и продължителността на извършеното от Esso France нарушение.

По съдебните разноски

- 139 Съгласно член 87, параграф 3 от Процедурния правилник Общият съд може да разпреди съдебните разноски или да реши всяка страна да понесе направените от нея съдебни разноски, ако всяка от страните е загубила по едно или няколко от предявените основания.
- 140 В разглеждания случай Общият съд уважи първото правно основание на жалбоподателите относно допуснатите от Комисията грешки при изчисляването на размера на наложената на Esso France глоба, що се отнася до периода на участие преди сливането Exxon-Mobil. Доводите в това правно основание съставляваха по-голямата част от жалбата, чийто обем впрочем бе значително по-малък от максималния брой страници на писмените становища, както е определено в точка 15 от Практическите указания към страните пред Общия съд. От друга страна обаче, напълно бяха отхвърлени доводите, изтъкнати в рамките на второто правно основание в подкрепа на искането за намаляване на размера на глобата по отношение на периода на участие в картела след сливането Exxon-Mobil. Впрочем размерът на глобата, наложена солидарно на Esso Deutschland, EMPC и EMC, има връзка единствено с този втори период. Следователно, ако се реши Комисията да понесе направените от нея съдебни разноски, както и съдебните разноски на Esso France, а Esso Deutschland, EMPC и EMC да понесат направените от тях съдебни разноски, ще се даде справедлива преценка на обстоятелствата по делото.

По изложените съображения

ОБЩИЯТ СЪД (трети състав)

реши:

- 1) **Определя на 62 712 895 EUR размера на глобата, наложена на Esso Société anonyme française в член 2 от Решение С(2008) 5476 окончателен на Комисията от 1 октомври 2008 година относно производство по член 81 [ЕО] и член 53 от Споразумението за ЕИП (преписка COMP/39.181 — Восъци за свещи).**
- 2) **Отхвърля жалбата в останалата ѝ част.**
- 3) **Европейската комисия понася направените от нея съдебни разноски, както и съдебните разноски на Esso Société anonyme française.**
- 4) **Esso Deutschland GmbH, ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA и Exxon Mobil Corp. понасят направените от тях съдебни разноски.**

Czúcz

Labucka

Gratsias

Постановено в открито съдебно заседание в Люксембург на 11 юли 2014 година.

Подписи